

PROGRAMMA

VORMING & TOERUSTING

Najaar 2019

Protestantse Gemeenten
Midden-Langstraat

Voorwoord

De werkgroepen Vorming & Toerusting van de Protestantse Gemeente Waalwijk en van de Protestantse Gemeenten Midden Langstraat (PGML) bieden u komend najaar weer een gevarieerd programma aan.

Voor een aantal activiteiten geldt dat u zich vooraf moet aanmelden bij de contactpersoon, of dat een bijdrage in de kosten wordt gevraagd. Bij de activiteiten waarop dit van toepassing is, staat dit vermeld. Indien u niet in staat bent om op eigen gelegenheid naar een bijeenkomst te komen, kunt u de contactpersoon benaderen voor vervoer.

Wij wensen u een goed en inspirerend nieuw seizoen en hopen u regelmatig te ontmoeten bij de activiteiten!

De werkgroepen Vorming & Toerusting PG Waalwijk en PGML

<i>Geert Hulbos, voorzitter</i>	<i>g.p.a.hulbos@ziggo.nl</i>	<i>tel. 0416-332326</i>
<i>Thomas Hanckmann</i>	<i>th.f.hanckmann@ironshot.nl</i>	<i>tel. 06-23617363</i>
<i>dr. Ebo Koerts</i>	<i>dr.ebo@planet.nl</i>	<i>tel. 06-26762051</i>
<i>ds. Bert v.d. Linden</i>	<i>dsbertvanderlinden@pgwaalwijk.nl</i>	<i>tel. 0416-332323</i>
<i>Ton Rosier, secretaris</i>	<i>ton.rosier20@gmail.com</i>	<i>tel. 06-5287 5856</i>

Bij het kunstwerk van de voorpagina

Galerie Leonardo da Vinci te Ermelo biedt creatieve begeleiding aan mensen met een beperking en een creatief talent. Het is een officieel erkende instelling voor dagbesteding. John Hardon is een van de kunstenaars en heeft de drie handen gemaakt in opdracht van de Opstandingskerk van 's Heerenloo te Ermelo, waar dit kunstwerk ook staat. Het beeld heeft de vorm van een boom. Het verwijst daarmee naar wortelen (geloven), groeien (leren) en vrucht dragen (het geleerde in praktijk brengen). De drie takken verwijzen naar de drie dimensies van leren: met hoofd (kennis), hart (bezieling) en handen (vaardigheden). De drie handen in het beeld verwijzen naar de geloofsgemeenschap, waarin het met en van elkaar leren vorm krijgt.

VERSTAAT GIJ WAT GIJ LEEST?

Onder dit motto leest jудаïst **drs. Bert Zonnenberg** met u de Schriften van Israël.

De joodse lezing van de Schriften is verbonden met een levenswijze, waarbij het niet gaat om weetjes, rationele inzichten en zelfs niet om het begrijpen van de tekst. Het gaat erom, aangesproken te worden en tot antwoord te komen, in het concrete leven van elke dag, ook op het raakvlak van geloof en samenleving.

Thema is het eerste Bijbelboek, Genesis. Dit is het boek dat gaat over de oervertelling van *de voortbrengingen van hemelen en aardland in hun geschapen-zijn.*

Wanneer: **Dinsdag 17 sept., 15 okt., 12 nov. en 10 dec.,** 10.00 uur
Waar: 't Anker, Ambrosiusweg 25, Waalwijk
Contactpersoon: Dick Fennema, Fennema-kuijper@hetnet.nl, tel. 0416-340303

THEMAKRING : TWEE LIEDEREN

De Themakring staat dit seizoen stil bij Hooglied en Klaaglied. Deze twee Bijbelboeken ogen als elkaars tegenpool. Hoogtepunt tegenover dieptepunt.

Het boek Hooglied wordt tegenwoordig gerekend tot de wijsheidsgeschriften. Het beschrijft het mysterie van menselijke liefde met haar erotiek en seksualiteit. De kracht van de liefde en de hartstocht wordt gesteld tegenover die van dood en dodenrijk. Joden en christenen gingen op zoek naar God tussen de regels door.

Het boek Klaagliederen is verwant aan de Psalmen. De teksten verwoorden de ellende en de geestelijke ontwrichting van het Israël na de verwoesting van de tempel in het jaar 586 v. Christus. In een tijd van godsverduistering gaat de schrijver op zoek naar God. Het gebed beveelt hij als een probaat middel aan.

Hooglied gaat over de zonzijde van ons menselijk leven: de liefde. Klaagliederen benoemt de schaduwzijde: verdriet en diepe rouw. Ergens bevindt zich in die twee boeken God. Ze zijn beiden niet voor niets opgenomen in de canon van de Bijbel. Maar waar is Hij? Onder leiding van **ds. Bert van der Linden** maken we kennis met deze boeken.

Wanneer: **Donderdag 19 september**, 13.30-15.00 uur, Hooglied
Donderdag 21 november, 13.30-15.00 uur, Klaagliederen
Waar: Ontmoetingscentrum De Haven, Leefdaelhof 11, Waalwijk
Contactpersoon: Ds. Bert van der Linden, dsbertvanderlinden@pgwaalwijk.nl,
tel. 0416-332323

STAAN IN DE BREEDTE VAN DE KERK

Een bond in een kerk is een onding. Zo begon dr. ir. Jan van der Graaf in september 1979 zijn causerie in Capelle op een bijeenkomst die gepland was om een afdeling van de Gereformeerde Bond aldaar op te richten. Niettemin was de oprichting van een dergelijke bond (1906) geen overbodige luxe en heeft deze bond in de loop van de tijd zijn nut en effect bewezen. Zij heeft steeds aangegeven er te zijn ter wille van de kerk.

In september 1979 is de beoogde plaatselijke afdeling er gekomen. In de eerste jaren daarna zijn er diverse vormende activiteiten geweest. Daarna heeft een en ander vele jaren stil gelegen. In overleg met de nieuwe voorlichter van de GB, de heer Hans Peters, wordt geprobeerd een weg naar de toekomst te zoeken voor de GB in onze regio.

Het is de bedoeling dat de algemeen secretaris van de Gereformeerde Bond, **drs. P.J. (Piet) Vergunst**, een causerie zal houden met de bovenstaande titel: 'Staan in de breedte van de Kerk'.

Gezien de maatschappelijke en kerkelijke ontwikkelingen is het thema van de avond hoogst actueel. Denk bijvoorbeeld aan gemeenteopbouw, gemeentevorming en missionair bezig zijn. Wat betekent het om met het Woord en de Belijdenis te staan in een kerk die is gemarginaliseerd en zich bezint op samenwerking en/of opnieuw beginnen?

Wanneer: **Donderdag 3 oktober**, 20.00 uur (inloop vanaf 19.45)

Waar: Cultureel Centrum Zidewinde, Julianalaan 1, Sprang-Capelle

Informatie: Mr. drs. Jan de Man, tel. 073-5213316, info@jpdeman.nl

ALS HET EINDE ZWAAR WORDT

....PALLIATIEVE SEDATIE EN ANDERE ZAKEN EN VRAGEN RONDOM HET LEVENSEINDE

Voor veel mensen is het een 'ver van mijn bed show', maar vroeg of laat krijgt iedereen op wat voor manier dan ook te maken met het levenseinde. Het is goed om tevoren nagedacht te hebben hoe men er in staat: wat wil men, wat wil men niet, wat is belangrijk en hoe ziet men de laatste fase?

In de presentatie gaat **G.M. Lagerwerf**, huisarts, in op zaken en vragen waar men zich bewust van moet zijn rondom het levenseinde. Daarnaast wordt ingegaan op het concept palliatieve sedatie, wat is het (niet) en wat houdt het in?

Belangrijke zaken om van te voren te weten en zich bewust van te zijn, voelt u zich daarom van harte welkom!

Wanneer: **Donderdag 10 oktober**, 20.00-21.30 uur
Waar: Ontmoetingscentrum De Haven, Leefdaelhof 11, Waalwijk
Contactpersoon: Geert Hulsbos, g.p.a.hulsbos@ziggo.nl, tel. 0416-332326

SPIRITUALITEIT EN DIETRICH BONHOEFFER

Spiritualiteit is geleefd geloof. Wat dat kan inhouden zien we aan het voorbeeld van Dietrich Bonhoeffer. Zijn drijfveer was de geestkracht die van Jezus Christus uitging. Daar vanuit zocht hij naar een visie op God en de mens die antwoord gaf op de vragen en noden van de tijd. Hij zocht dat altijd samen met andere mensen, een tijdlang in een soort monastieke gemeenschap, maar later met brieven uit de gevangenis. Hij liet zien hoe belangrijk het was je spiritualiteit te voeden door meditatie en gebed. Maar nooit werd het bij hem tot navelstaarderij. Daarvoor had hij zich te zeer toegewijd aan de strijd tegen de nazi-dictatuur en de jodenvervolging. Hij moest het met de dood bekopen. Zo is deze martelaar een geloofsgetuige ook voor onze tijd.

Dr. Kick Bras is emeritus predikant en als onderzoeker verbonden aan het Titus Brandsma Instituut te Nijmegen. Tevens is hij voormalig docent spiritualiteit in Kampen en auteur van *Voor het leven. De spiritualiteit van Dietrich Bonhoeffer*. Hij zal deze avond ingaan op spiritualiteit en Dietrich Bonhoeffer die dit jaar 75 jaar geleden werd geëxecuteerd vanwege zijn standpunten tegen het Naziregime.

Wanneer: **Donderdag 31 oktober**, 19.30-21.30 uur
Waar: Ontmoetingscentrum De Haven, Leefdaelhof 11, Waalwijk
Contactpersoon: Geert Hulsbos, g.p.a.hulsbos@ziggo.nl, tel. 0416-332326

ALS KINDEREN ANDERE WEGEN GAAN

EEN THEMA VOOR OUDERS EN GROOTOUDERS EN NIET MINDER VOOR DE HELE GEMEENTE

Nogal wat jongeren verdwijnen uit de kerk; kerkenraden en (groot)ouders vragen zich af wat zij verkeerd hebben gedaan, of anders hadden kunnen doen, en nu kunnen doen. Kunnen ze nog met de (volwassen) (klein)kinderen spreken over hun geloof? De tieners, twintigers en dertigers van nu maken kennis met een heel andere wereld dan hun ouders en grootouders. Er is een enorm aanbod van gedachten, opvattingen, leefstijlen en muziekculturen. Internet opent mogelijkheden die ongelooflijk boeiend zijn en om goede omgang vragen. Aan geloof en levensoriëntatie worden oude en nieuwe vragen gesteld. De mogelijkheid om andere wegen te gaan dan de ouders deden wordt onophoudelijk aangeboden. De vanzelfsprekendheid om het spoor van de ouders te volgen is weggesijpeld. Kerk en geloof lijden een groot verlies van betekenis.

Ds. Margriet van der Kooi spreekt over het 'huiswerk' van de christelijke gemeente en van ouders en grootouders als (klein)kinderen niet de weg van hun (groot)ouders en de christelijke gemeente gaan. Zij verkent thema's als loslaten, hoe kinderen van (groot)ouders zijn, maar vooral ook van de christelijke gemeente, en zoekt naar het vinden van betekenis voor een nieuwe generatie. En over hoe teleurstelling een weg naar God kan zijn.

Wanneer: **Dinsdag 5 november**, 20.00-21.30 uur
Waar: Ontmoetingscentrum De Haven, Leefdaelhof 11, Waalwijk
Contactpersoon: Geert Hulsbos, g.p.a.hulsbos@ziggo.nl, tel. 0416-3323

LECTIO DIVINA

Deze avond vertelt **Ds. Marleen Bloklander** u kort iets over Lectio Divina, letterlijk goddelijk lezen. Het is een manier van Bijbellezen waar niet het vergroten van inzicht in en het verrijken van je kennis over de tekst centraal staan, maar waarin de tekst wordt benaderd als een woord dat in het hier en nu beluisterd wordt als Gods eigen stem op dit moment. Samen een tekst lezen, en die samen overdenken, leidt vaak tot een daarna anders interpreteren en beleven van de tekst. Daardoor kan de tekst een andere betekenis voor je krijgen. Juist dit maakt de lezing tot een spannend gebeuren.

Deze manier van Bijbellezen vindt zijn oorsprong in het klooster en telt vier stappen. De lectio, het lezen, de meditatio, het overdenken, de oratio, het gebed, en de contemplatio, het aanschouwen. Dit is een heel korte samenvatting, op de avond zelf zal ds. Marleen u meer vertellen. Na een korte inleiding gaan we zelf in groepjes een Bijbeltekst op de manier van Lectio Divina lezen, om kennis te maken met deze manier van Bijbellezen.

Wanneer: **Maandag 2 december**, 20.00-21.30 uur

Waar: 't Anker, Ambrosiusweg 25, Waalwijk

Contactpersoon: Geert Hulsbos, g.p.a.hulsbos@ziggo.nl, tel. 0416-332326

LITURGISCH BLOEMSCHIKKEN

Dit jaar organiseren we opnieuw een workshop bloemschikken met een liturgische betekenis. Wat houdt dit in?

We gaan de kerstboodschap vertalen in een kerststuk. De materialen die wij gaan gebruiken zullen dan ook een betekenis hebben. De symboliek van het stuk wordt op deze avond zeker besproken. Tevens zullen we de liturgische kleur van kerst erin verwerken.

Voor materialen wordt gezorgd en door het vervangen van enkele bloemen kunt u tot na de kerstdagen van uw eigen creatie genieten. Heeft u eigen voorkeursmaterialen die u graag in het stuk verwerkt wilt hebben, dan kunnen deze meegenomen worden.

Het kerststuk dat u op bovenstaande foto ziet, is *niet* het stuk wat wij gaan maken, maar het kerststuk van vorig jaar. Benieuwd wat het dit jaar gaat worden? Geef je dan op voor een creatieve en inspirerende workshop.

Enige ervaring is niet nodig en iedereen gaat aan het eind van de avond met een mooi en uniek kerststuk naar huis. Natuurlijk wordt er voor koffie en/of thee gezorgd.

Wanneer: **Maandag 16 december**, 20.00 uur
Waar: Ontmoetingscentrum De Haven, Leefdaelhof 11, Waalwijk
Kosten: € 17,50
Aanmelding: Corina Spierings, corina@bumblefun.nl, tel. 06-30699122
Contactpersoon: Annie Nordmeijer, anordmeijer@hotmail.com,
tel. 06-28317207

Aanmelden uiterlijk 9 december

SCHILDEREN OVER BIJBEL- EN LEVENSVERRHALEN

In januari 2020 wil een aantal mensen van de schildersgroep weer gaan schilderen over wat hen in hun geloof en leven bezig houdt. Thema: 'Bijbel- en levensverhalen'. De eerste avond is er een PowerPoint presentatie, waarbij onderwerpen en manier van schilderen worden aangereikt. **Toos Fennema-Kuijper** toont afbeeldingen van schildertechnieken. Verschillende thema's als blijdschap, vertrouwen, liefde, wanhoop, verdriet en eenzaamheid, zoals die in schilderijen zijn uitgebeeld, komen daarbij aan de orde. Daarna wordt een onderwerp gekozen en een ontwerp bedacht. Nieuwe deelnemers zijn hartelijk welkom!

Enige ervaring met schilderen is wel gewenst, maar niet echt noodzakelijk. Voor materialen als acrylverf en kwasten wordt gezorgd. Eventueel kunnen eigen voorkeursmaterialen worden meegenomen.

Wanneer: Zes keer op **donderdag**, de eerste op **9 januari**, 19.30 u.
Waar: Ontmoetingscentrum De Haven, Leefdaelhof 11, Waalwijk
Info/Aanmelding: Toos Fennema, fennema-kuijper@hetnet.nl, tel. 0416-340303
Graag opgeven voor kerst 2019
Contactpersoon: Ds. Bert van der Linden, dsbertvanderlinden@pgwaalwijk.nl,
tel. 0416-332323

Overzicht V&T programma najaar 2019: alle data op een rij

Di	17-09	10.00	't Anker, Waalwijk	Verstaat gij wat gij leest?
Do	19-09	13.30	De Haven, Waalwijk	Themakring: Hooglied
Do	03-10	20.00	Zidewinde, Sprang-Capelle	Staan in de breedte van de kerk
Do	10-10	20.00	De Haven, Waalwijk	Als het einde zwaar wordt
Di	15-10	10.00	't Anker, Waalwijk	Verstaat gij wat gij leest?
Do	31-10	19.30	De Haven, Waalwijk	Spiritualiteit en Dietrich Bonhoeffer
Di	05-11	20.00	De Haven, Waalwijk	Als kinderen andere wegen gaan
Di	12-11	10.00	't Anker, Waalwijk	Verstaat gij wat gij leest?
Do	21-11	13.30	De Haven, Waalwijk	Themakring: Klaagliederen
Ma	02-12	20.00	't Anker, Waalwijk	Lectio Divina
Di	10-12	10.00	't Anker, Waalwijk	Verstaat gij wat gij leest?
Ma	16-12	20.00	De Haven, Waalwijk	Liturgisch bloemschikken
Do	09-01	20.00	De Haven, Waalwijk	Schilderen over Bijbel- en levensverhalen